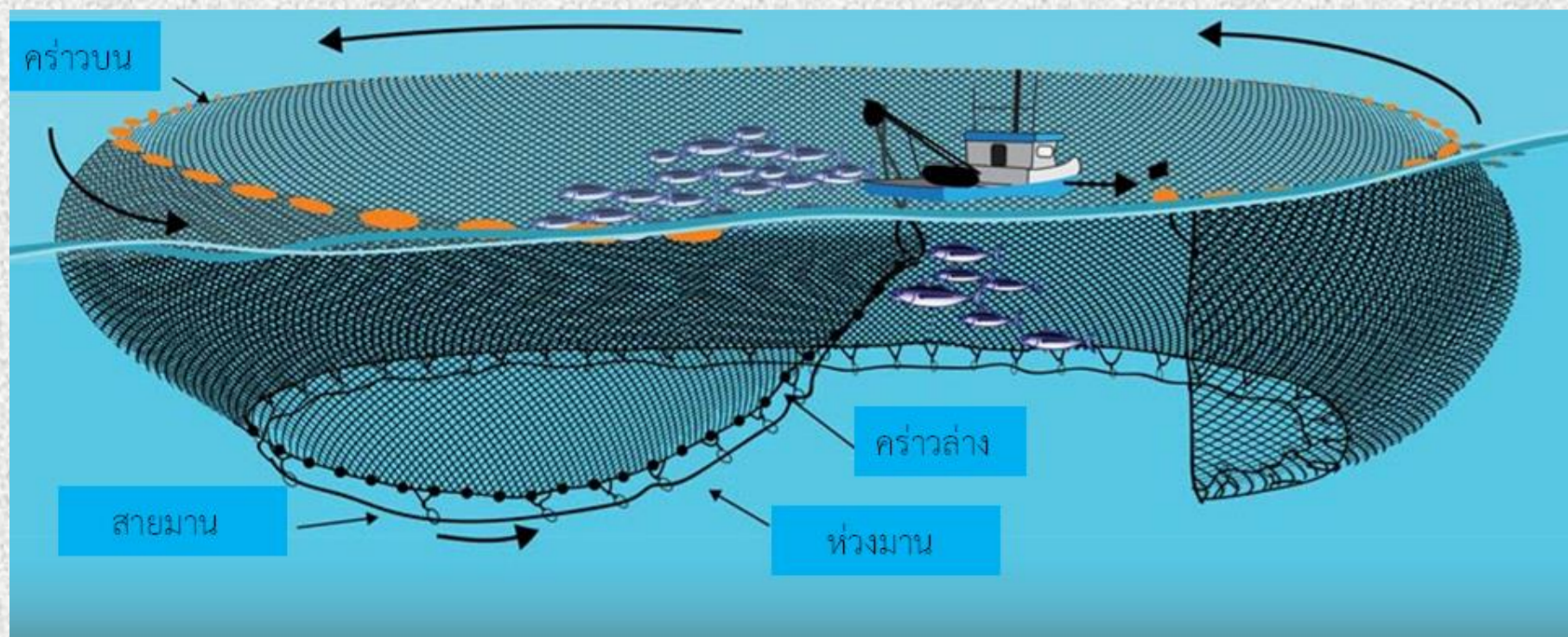

อวนล้อมจับ (Purse seine nets)

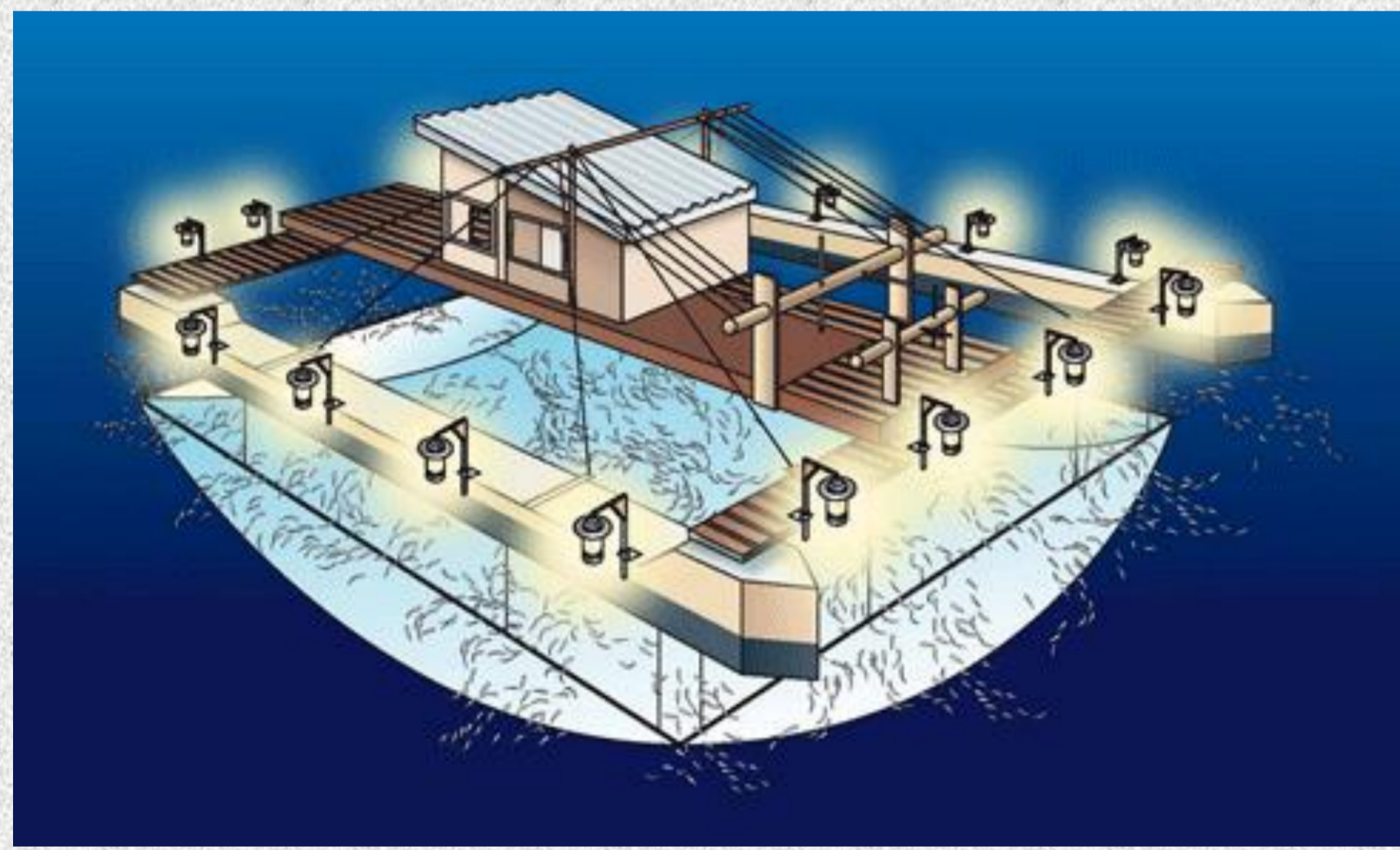
อวนล้อมจับ เป็นเครื่องมือประมงที่มีลักษณะเป็นผืนอวนคล้าย สีสเหลี่ยมผืนผ้า ตัวอวนล้อมประกอบด้วยคร่าวบนที่มีทุ่นลอย จำนวน มากติดที่คร่าวบน ด้านล่างของอวนจะมีน้ำหนักถ่วงผูกติดกับเชือก คร่าวล่าง ส่วนล่างของผืนอวนจะมีห่วงมา มีลักษณะเป็นห่วงกลมหรือ สีสเหลี่ยม จำนวนมากผูกติดอยู่กับคร่าวล่าง มีสายมาผูกร้อยผ่านห่วง มาเหล่านั้น เมื่อทำการล้อมฝูงปลาแล้วจะก๊ว้นเก็บสายมาและรวบ ห่วงมาไว้ด้วยกัน คร่าวล่างและส่วนล่างของอวน(ตีนอวนล้อม) จะถูก รวบปิด และสัตว์น้ำจะถูกขังไว้ในอวนล้อม

ที่มา ดัดแปลงจาก <http://www.afma.gov.au/portfolio-item/purse-seine/>

อวนช้อน (Lift nets)

เครื่องมือประมงอวนช้อนหรืออวนยก เป็นเครื่องมือประมงมีทั้งประเภท เครื่องมือประจำที่ และกึ่งประจำที่ อวนช้อนทำจากเนื้ออวน รูปร่างอวนเป็น สีสเหลี่ยม หรือกลม มีลักษณะคล้ายบั้งก็ หรือยอขนาดใหญ่ อวนช้อนมีทั้งที่ เป็นเครื่องมือประมงขนาดใหญ่ ทำการประมงโดยประกอบกับเรือยนต์ทำ การประมง ได้แก่ อวนช้อนปลากะตัก อวนช้อนขนาดใหญ่ที่เป็นเครื่องมือ ประมงประจำที่ ได้แก่ ยอ บาม อวนช้อนที่เป็นเครื่องมือประมงขนาดเล็ก ได้แก่ สวิงตักสัตว์น้ำ เช่น กุ้ง ปู ลูกปลา เคย เป็นต้น

อวนช้อน Bagus อินโดนีเซีย (ที่มา <http://www.ecomagazine.com/?paper=EC12209>)

อวนครอบ (Falling nets)

เครื่องมือประมงอวนครอบ ที่สำคัญ ได้แก่ แห เป็นเครื่องมือประมงที่มี ลักษณะเป็นกรวยทำด้วยเนื้ออวน แหขนาดเล็กใช้จับกุ้ง หมึก ทำจาก อวนในสอง ปากแหผูกตะกั่วถ่วงน้ำหนักให้ปากแหลงม้วนอย่างรวดเร็ว ปากแหอาจทาบเพลา หรือไม่ทาบเพลาก็ได้ การทาบเพลาคือการใช้เชือกผูก กับอวนปลายแหที่ความสูงประมาณ 35 ซม. จากดินแห แหยักษ์ มี ลักษณะคล้ายกับแหทั่วไป แต่มีขนาดใหญ่กว่าแหทั่วไป แหยักษ์มีการใช้ ดินแหยักษ์ที่ไม่ทาบเพลา แต่การใช้ห่วงมาในรูปร่างปากแหยักษ์ การทำ ประมงแหยักษ์จะใช้แหประกอบคันแหที่ติดตั้งบนเรือประมง และเครื่อง กว้านสายเชือกสำหรับช่วยยกแหยักษ์ และก๊ว้นแหยักษ์ขณะทำการ ประมง

ภาพแหครอบ ที่มา: SEAFDEC

ที่มา: <https://www.aliexpress.com/item/32886860707.html>

คราด (Dredge)

เครื่องมือประมงที่มีลักษณะคล้ายตะแกรง ทำการประมงโดยวิธีขุด และ เพื่อจับสัตว์น้ำใต้ผิวดิน (กลุ่มหอย)

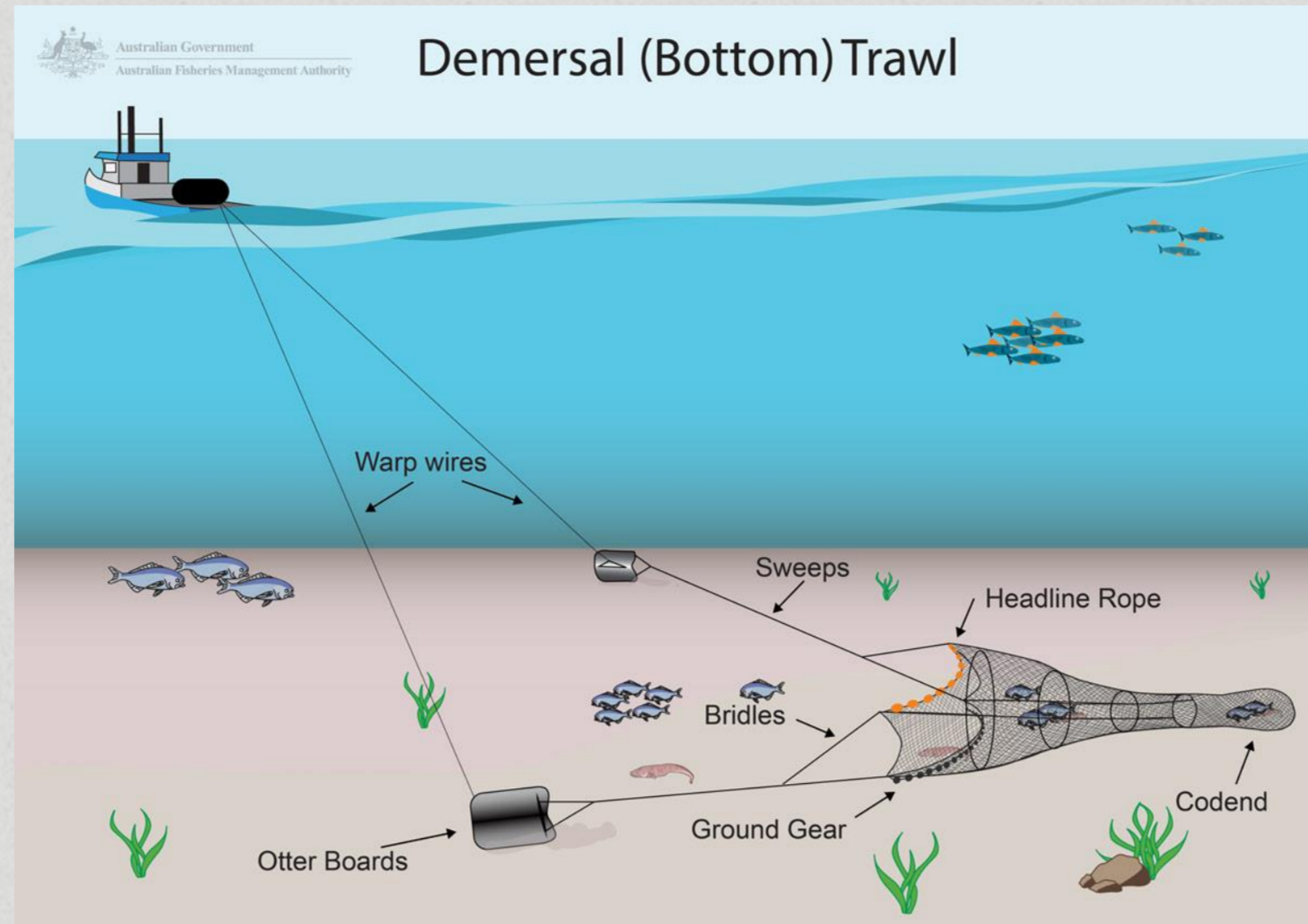

ภาพคราด ที่มา: SEAFDEC

เอกสารอ้างอิง: การจำแนกประเภทเครื่องมือประมง (TD/TRB/89) <http://repository.seafdec.or.th/>

อวนลาก (Trawl nets)

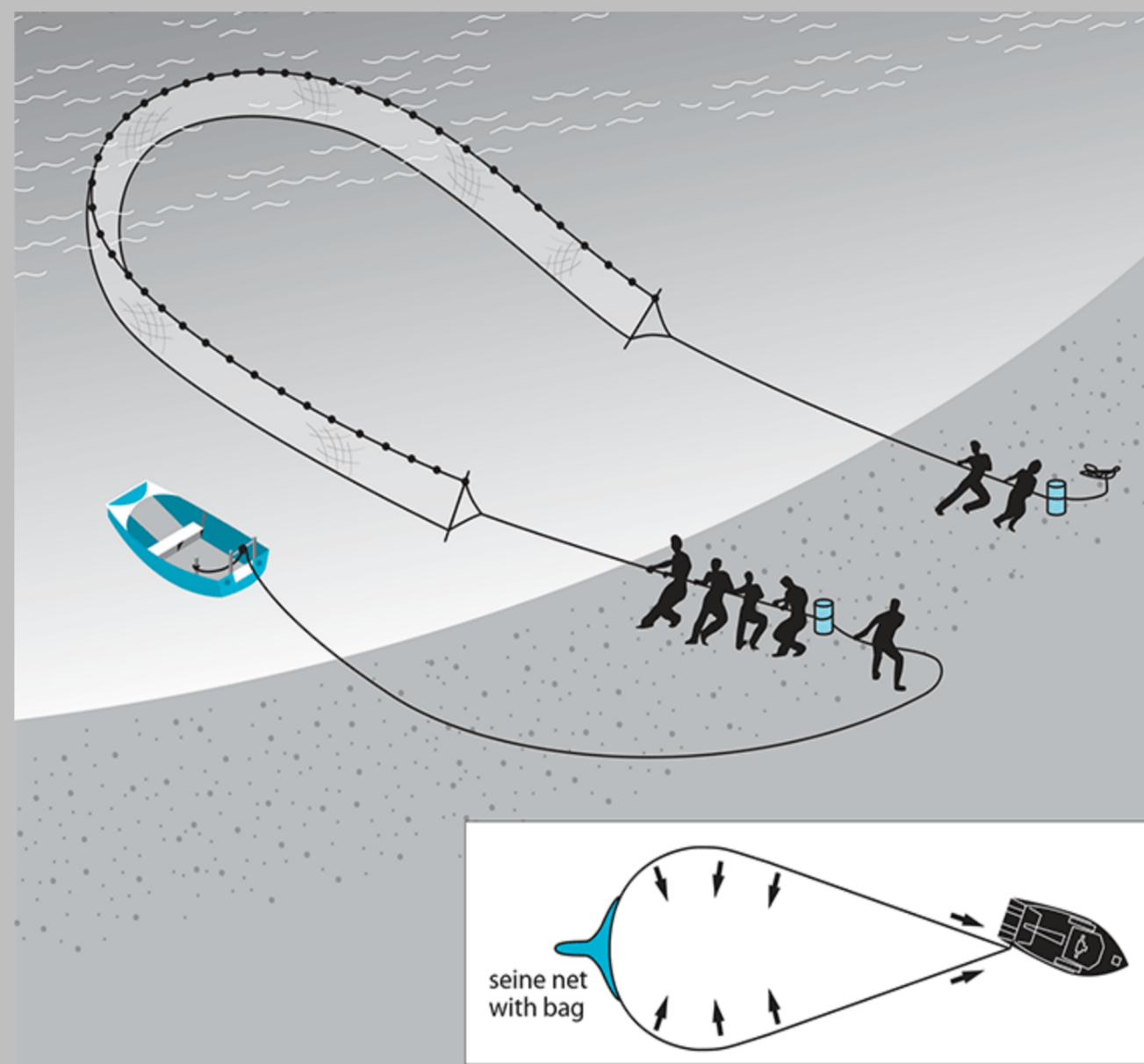
อวนลาก เป็นเครื่องมือประมงที่มีลักษณะเป็นอวนถ่วงยาว มีปีก 2 ข้างยาว 1-2 เท่าของตัวอวน ใช้ลากไปเป็นระยะทางเกินกว่า 5 เท่าของความยาวอวน เพื่อกวาดเอาสัตว์น้ำเข้าสู่กันธงทั้งบริเวณหน้าดินและกลางน้ำ โดยสัตว์น้ำ จะถูกกรองเข้าไปอยู่ในกันธง จับสัตว์น้ำที่มีลักษณะอาศัยอยู่ใกล้พื้นท้อง ทะเลหรืออยู่กันเป็นฝูงในน้ำลึกและเคลื่อนที่ไม่เร็วนัก

ที่มา ดัดแปลงจาก <https://www.afma.gov.au/fisheries-management/methods-and-gear/trawling>

อวนกางกันแล้วลาก (Seine nets)

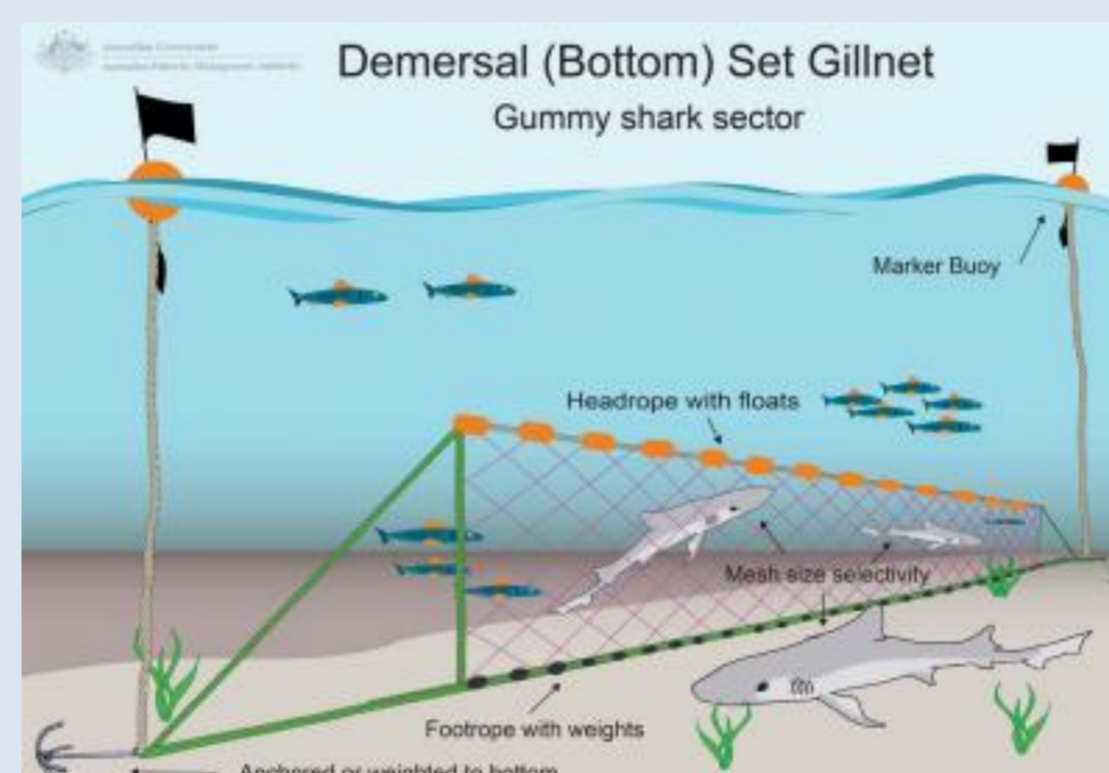
เครื่องมือประมงประเภทอวนกางกันแล้วดึงหรือลาก เป็นเครื่องมือที่ทำการ ประมงด้วยวิธีการลากหรือดึงไกลไม่เกิน 5 เท่าของความยาวอวน อวนกางกัน แล้วดึงหรือลาก ที่เป็นต้นแบบในต่างประเทศที่รู้จักกันดีคืออวนเดนิส (Danish Seine) และ อวนสก๊อตติช (Scottish seine) ประเทศไทยมีการ ประมง ประเภท อวนทับตลิ่ง (Beach Seine) หลักการทำประมง คือ การกวาด ต้อน และตะล่อมสัตว์น้ำที่อาศัยบริเวณที่ตื้นชายฝั่ง หรือบริเวณพื้นท้องน้ำให้ เข้าสู่กันธง หรือขึ้นบนตลิ่ง หรือชายหาด

ที่มา ดัดแปลงจาก ที่มา http://fish.gov.au/fishing_methods/

อวนติดตา หรือ อวนลอย หรือ อวนจม หรือ อวนสามชั้น หรือ กัด หรือ อวนล้อมติดตา (Gillnets)

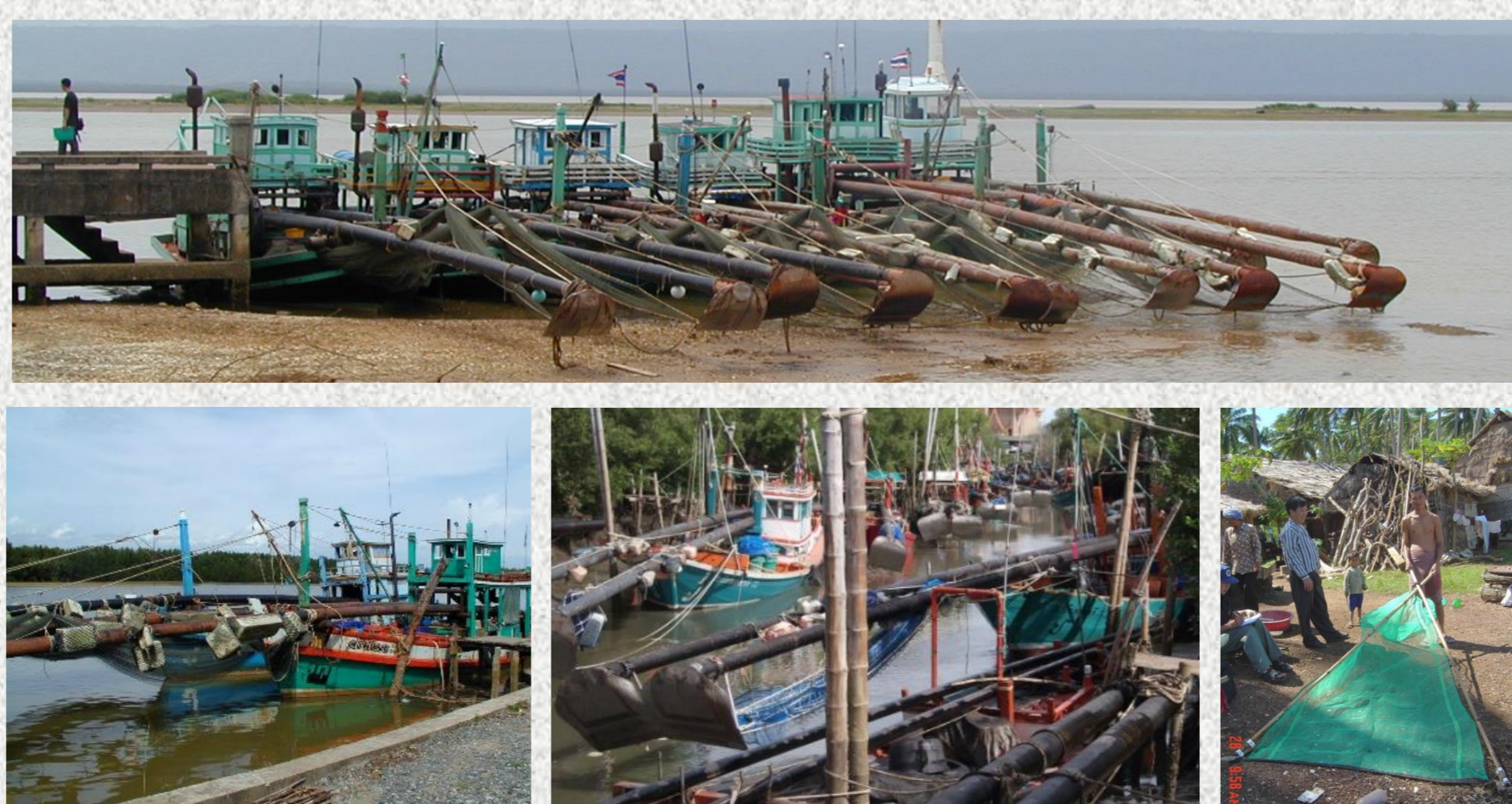
เครื่องมือประมงมีลักษณะเป็นผืนอวน คล้ายสี่เหลี่ยมผืนผ้า ด้านบนของ อวนติดตาประกอบด้วย เชือกคร่าว บน ทุ่นลอย ด้านล่างของอวนมัก ประกอบด้วยคร่าวล่าง น้ำหนักถ่วง (มัก ทำจากลูกตะกั่ว) ยกเว้นในกลุ่มอวน ลอยปลาอินทรี อวนลอยปลาหู ที่ ปลอยล่องลอยเวลาทำการประมง จะ ไม่ใช้ตะกั่วถ่วงด้านล่างอวน แต่จะใช้ อวนชนิดที่มีความถ่วงจำเพาะ มากกว่าตัวอวนประกอบแทนน้ำหนัก ถ่วง

ที่มา http://fish.gov.au/fishing_methods/

อวนรุน (Push nets)

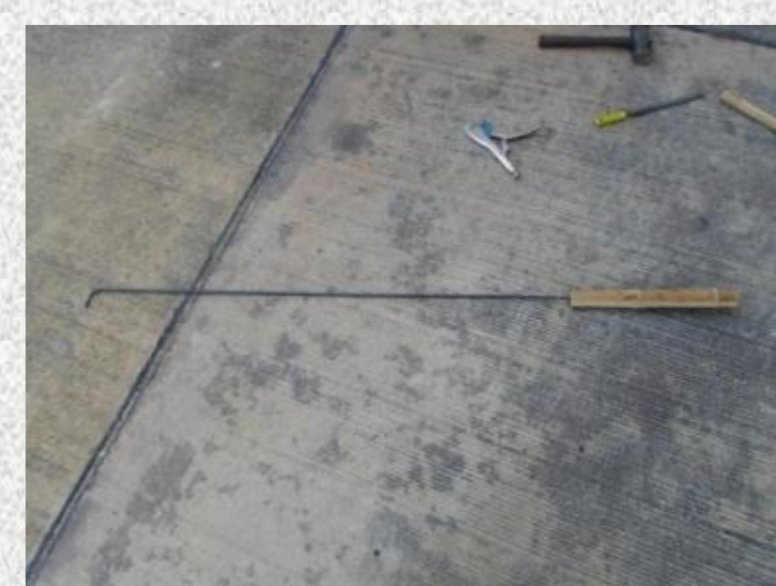
อวนรุน หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ระวะ ระวะอีรุน อีดัน ซิป ซิปใส่กุ้ง อวนรุนเป็น เครื่องมือประมงที่ใช้อวนลักษณะคล้ายถ่วง หรือบั้งก็ มีกันธงคอนข้างยาว ปาก อวนประกอบด้วยคันรุน คันรุนจะถูกติดตั้งอยู่หัวเรือ หรือเข็นอยู่ด้านหน้าของ ชาวประมงหากมีการผลัดกันอวนด้วยแรงคน ใช้การรุนหรือไล่ โดยใช้การ ผลักของแรงคน หรือ เรือ สัตว์น้ำที่อยู่หน้าอวนจะถูกกวาดต้อนไปอยู่ที่กันธง ปัจจุบันกรมประมงยกเลิกการอนุญาตทำการประมงอวนรุน ยกเว้นอวนรุนเคย

ภาพอวนรุน ที่มา: SEAFDEC

เครื่องมือเบ็ดเตล็ด (Miscellaneous fishing gear)

เครื่องมือประมงเบ็ดเตล็ด เป็นเครื่องมือประมงที่ไม่ถูกจัดอยู่ในกลุ่ม เครื่องมือประมงแบบใดๆ ตามลำดับที่ 1-12 ที่ กล่าวมาข้างต้น กลุ่มเครื่องมือประมงกลุ่ม เบ็ดเตล็ดประกอบด้วย เครื่องมือประมงแบบ กระชาก เลื่อย เเจาะ กะเทาะ

ขอขุดปู

เรือผีหลอก

กรับ

ลอบ (Trap)

ลอบเป็นเครื่องมือประมงประจำที่ มีลักษณะเป็นโครงรูปทรงต่าง ๆ เช่น รูป กล่องสี่เหลี่ยม หรือทรงกระบอกผ่าครึ่ง โครงลอบทำจากวัสดุประเภท ไม้ซุง ไม้ไผ่ หรือเหล็กเส้น ผนังลอบทำจากเนื้ออวน หรือลวดกรงไก่หุ้ม มีส่วนที่เรียกว่า ภา เป็นช่องทางเข้าของสัตว์น้ำ โดยอาจทำเป็นช่อง รูปวงกลม รูปวงรี ช่องเปิดแนวตั้ง หรือช่องเปิดแนวนอน แล้วแต่ชนิด ของสัตว์น้ำเป้าหมาย สัตว์น้ำที่สำคัญ: ปลาเศรษฐกิจ ลูกปลากะรัง ปู หอยหวาน หมึก ลอบกุ้ง

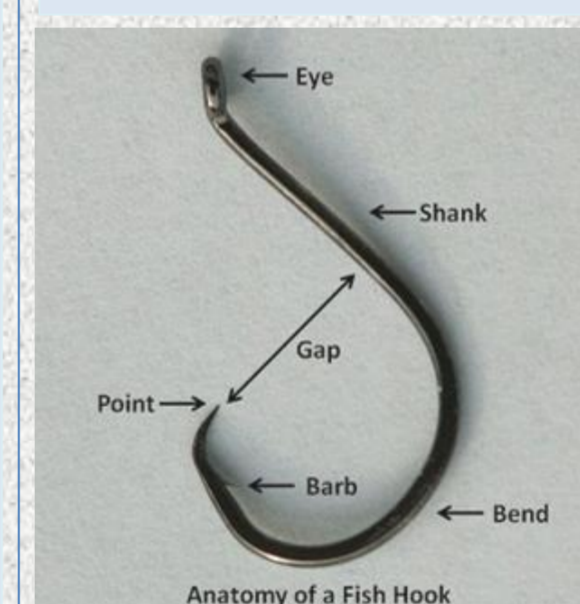
โพรงพวง เครื่องมือประมงประจำที่ ประกอบด้วยหลักปักโพรงพวง และ ตัวอวนลักษณะคล้ายถ่วงประกอบ เป็นรูปสี่เหลี่ยม อวนกางยึดติดอยู่ กับที่ด้วยหลักโพรงพวง ตัวอวนจะ กางโดยอาศัยแรงดันของกระแส น้ำ โพรงพวงอาจติดตั้งประกอบกับรั้วไซ มาน เป็นเครื่องช่วยให้สัตว์น้ำไหล ตามน้ำมาปะทะกับปักไม้ สัตว์น้ำจะ ถูกกระแสพัดพาให้ไหลเข้าสู่ โพรงพวง เข้าไปยังกันธงอวน

เบ็ด (Hook)

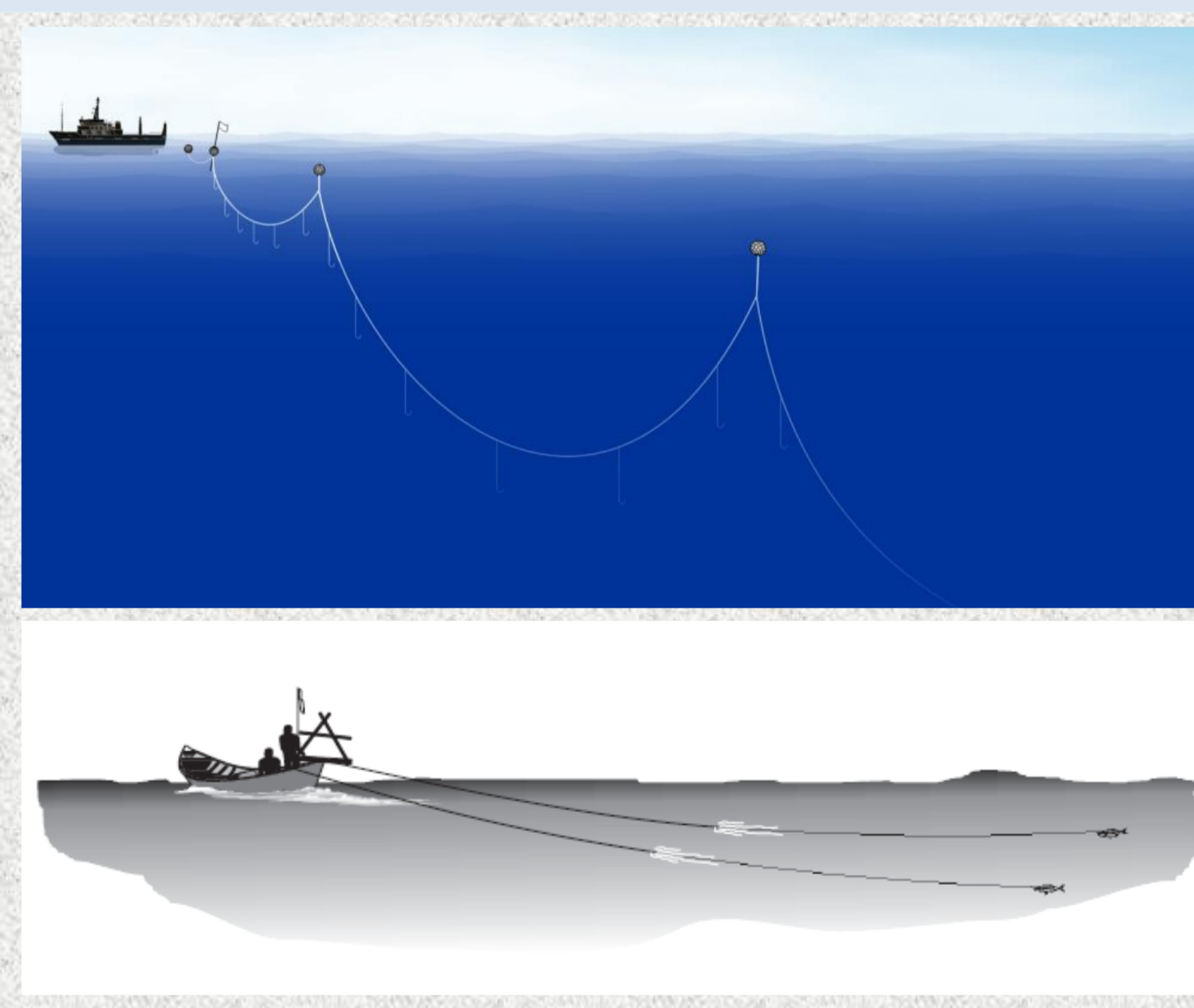
เครื่องมือประมงเบ็ด หมายถึง การใช้เบ็ด ประกอบกับเหยื่อและสายเบ็ดทำ การจับสัตว์น้ำเป้าหมาย การพัฒนาเครื่องมือประมงเบ็ดในระยะแรกมี เพียงตัวเบ็ดประกอบสายเบ็ดเท่านั้น ต่อมาจึงมีการพัฒนาอุปกรณ์เสริม และวิธีการจับ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจับสัตว์น้ำ

ส่วนประกอบหลักของเครื่องมือประมงเบ็ดประกอบด้วย ตัวเบ็ดที่มีลักษณะ โด่งงอเป็นขอ ส่วนใหญ่มีเงี่ยง สายเบ็ดเป็นเชือก หรือเอ็น และ ส่วนประกอบอื่นๆ เช่น คันเบ็ด ลูกลอย หรือทุ่น ลูกถ่วง และเหยื่อทั้งเป็น เหยื่อสด หรือเหยื่อเทียม

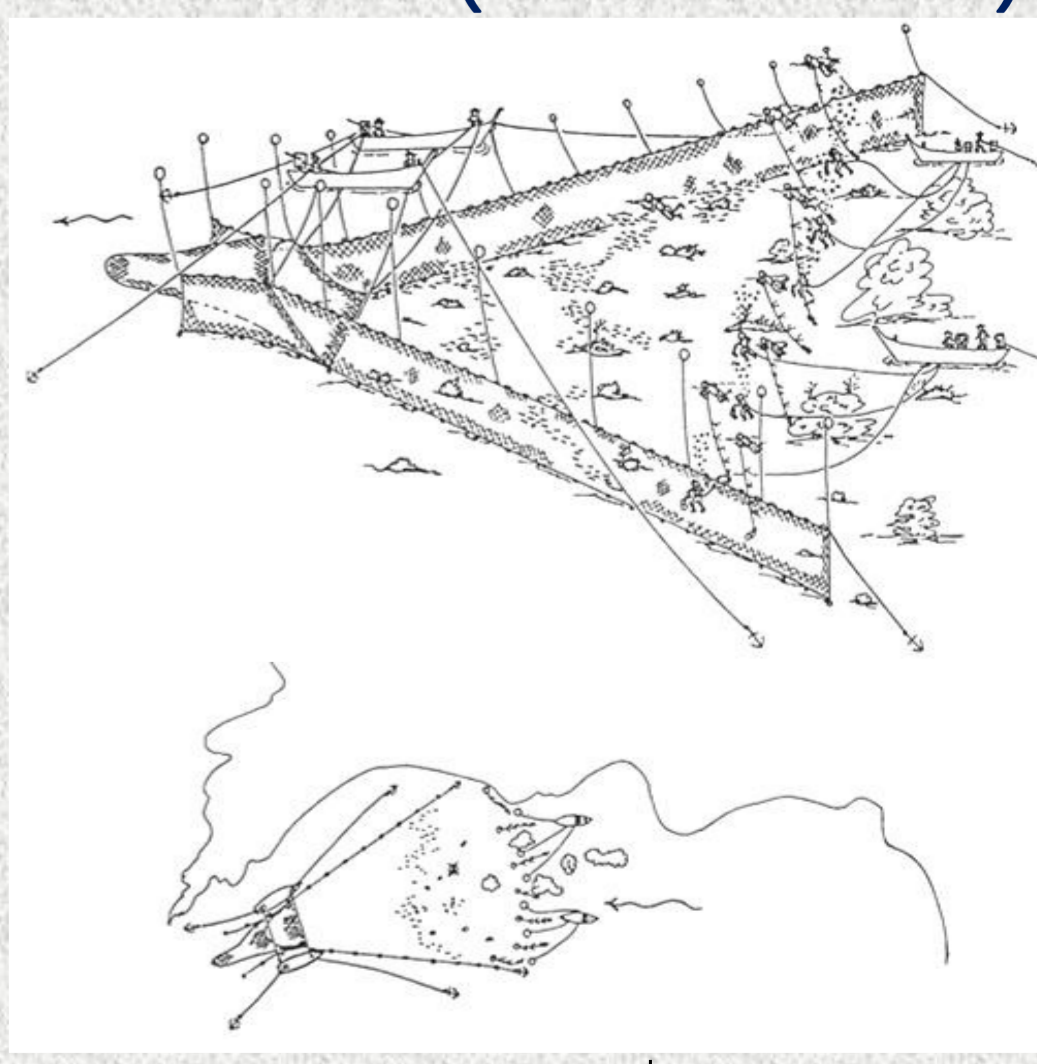
- ส่วนประกอบของตัวเบ็ด
- หัวเบ็ด (Head หรือ Eye)
- ก้านเบ็ด (Shank)
- ส่วนโค้งของเบ็ดหรือท้อง
- เบ็ด (Bend)
- เงี่ยง (Barb)
- ปลายเบ็ด (Point)

ที่มา https://en.wikipedia.org/wiki/Fish_hook#

อวนต้อนปลาเข้าถ่วง หรืออวนญี่ปุ่น มีลักษณะอวนคล้ายโพรงพวงปักและ อวนปากเสือ ตัวอวนประกอบด้วย ถ่วงอวนและปัก 2 ผืน ทำประมง บริเวณกองหิน หรือปะการัง ที่มี ระดับน้ำลึก 5-20 เมตร การวาง อวนให้ปากอวนทวนกระแส น้ำ ใช้ คนอวนประมาณ 8-10 คน ผูกห่วง เหล็กเป็นน้ำหนักถ่วง มีใบตาลผูก ไว้เป็นระยะๆ ว่ายน้ำต้อนฝูงปลาเข้า สู่อวน นอกจากนี้ยังใช้คน 5-6 คน ใช้เครื่องช่วยหายใจ ดำน้ำลง ไปใช้เอาห่วงเหล็กเคาะตามกองหิน เพื่อไล่ต้อนปลาเข้าฝูงปลาปัจจุบัน ไม่พบการทำประมงประเภทนี้แล้ว

อวนต้อนปลาเข้าถ่วง (Drive-in nets)

ภาพอวนต้อนปลาเข้าถ่วง ที่มา: SEAFDEC

ก) ขอขุดปู
ที่มา <http://www.siamfishing.com/>
(ข) เรือผีหลอก
ที่มา <http://bangkrod.blogspot.com/>
(ค) กรับ หรือ ฉมวก
ที่มา <http://bangkrod.blogspot.com/>
สถาบันวิจัยและพัฒนาเพิ่ม ดัชนี ขยายราชการ (sara@seafdec.org)